Štev. 35. V Ljubljani, 27. avgusta 1909. II. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

XXI. glavna skupščina „Zaveze“ v Mariboru.

(Konec.)

Koncert.

Koncerti ob „Zavezinih“ skupščinah so zmeraj nekaj težavnega, ker ni mogoče, da bi bilo več skupnih vaj — dirigent se mora zadovoljiti z eno samo in porabiti mora vso svojo spretnost, da mu koncert uspe, kar se tudi zgodi, ker ni nikjer tako izbornega pevskega materiala kakor med učiteljstvom.

Delo pa bi bilo olajšano dirigentu in zboru na ta način: Takoj, ko se zve, kje zboruje prihodnje leto „Zaveza“, dotično okrajno učit. društvo določi dirigenta — ako že ni izbran od deželne organizacije kakor n. pr. na Štajerskem — in vzpored. Izbrane pesmi se morajo pevci in pevke naučiti do zadnje pičice na pamet, da tudi pri koncertu nastopijo brez not. Dirigent ima potem tisto jutro pred koncertom skupno vajo, kjer stori glede dinamike in izgovora zadnje poteze. Prej pa še prepotuje svoj okraj ter potom manjših krožkov naštudira pesmi. Pri sestavi vzporeda se je ozirati na lažje skladbe, zlasti na narodno pesem. Tako postane vsak naš koncert nekaj popolnega: vzor glasbenih priredb.

Tudi mariborski koncert je uspel prav lepo. Zanimanje zanj je bilo splošno, saj je bila dvorana napolnjena do zadnjega prostora. Malone vse, kar je v Mariboru slovenskega, je prišlo poslušat. Koncert je pričal, da so nastopile same izborne v glasbi dobro izvežbane sile, ki jih je redkokdaj slišati pri enakih prilikah. Ljubko in fino niansirana sta bila mešana zbora Jos. Pauknerja, ki sta občinstvu jako ugajala. Njun slog je preprost in prikupljiv. — Moški zbor je pel dve skladbi, ki sta po vsebini težko izvedljivi. Nam je najbolj ugajala Adamičeva „Franica“ — skladba, ki je polna krasot. Moški zbor jo je pel z najlepšim uspehom. V F. S. Vilharjevem „Na Ozlju gradu“ je zopet moški zbor pokazal odlično spretnost. Zmagal je velike težkoče moderne kompozicije s precejšnjo sigurnostjo in lepim podavanjem. Da sta se odlikovala tov. Pavla Götzlova s svojim krepkim sopranom in tov. Fran Kuhar s polnodonečim baritonom, ni nam potrebno posebno naglašati.

Dve sijajni točki glasbenega vzporeda sta bila samospev za sopr. gdč. tov. Scheligove in koncert na gosli tov. Fr. Serajnika.

Prva je pela Ant. Nedvedovo: „Pogled v nedolžno oko“ tako dovršeno, lepo, milo, jasno in lahkotno, s polnodonečim glasom, rekli bi tako slikovito, da je petje odgovarjalo onim čuvstvom, ki jih nepozabni skladatelj ni mogel vseh položiti v note. Občinstvo se je divilo nad krasoto čistega, zvonkega in prožnega glasu izborne pevke. Gdč. tov. Pirkmajerjeva jo je jako diskretno spremljala na klavirju in podvajala dražnost mične slovenske pesmi. Zaradi navdušenega priznanja poslušalcev je dragevolje ponovila pevka to točko koncertnega vzporeda in žela zopet glasno pohvalo.

Druga sijajna glasbena točka je bil violinski koncert tov. F. Serajnika, našega znanega goslarskega virtuoza. Igral je L. van Beethovnov opus 61. (Koncert za gosli) z njemu lastno dovršenostjo, nežnostjo in izurjenostjo, da nam primanjkuje besed, ki bi primerno in po zaslugi ocenile izvajanje posameznih odstavkov klasične te kompozicije. Po obširnem prvem delu „Koncerta“ je bil priljubljeni naš mojster najživahnejše aklamiran. Igral je potem še drugi obsežni del Beethovnovega koncerta z enako fineso, in težko nam je soditi, kateremu delu bi dali prvenstvo, kar se tiče igralnih težkoč, premišljene interpretacije, živahnosti in milobe poedinih, večkrat in v raznih oblikah se ponavljajočih glasbenih fraz v enoglasni, dvoglasni in večglasni modulaciji na najnižji in najvišji leži. Za redki užitek je bilo občinstvo tov. F. Serajniku jako hvaležno, kar je pričalo, najživahnejše ploskanje, ko je zaključil z dvema staccato-akordoma svoj nastop.

Tov. Serajnika je spremljala na klavirju tov. gdč. Schreinerjeva. Poslušati njeno igranje — to je bila prava slast. Pevovodja R. Vrečer nam piše:

„Sam igram klavir že dvajset let, a v tej dobi nisem imel tolikanj žilavosti in vztrajnosti, da bi spravil svojo igro do iste tehnične višine nego gdč. Schreinerjeva, ki sem jo imel priliko občudovati že vdrugič. Poudarjati moram, da med štajerskim učiteljstvom ni druge spremljevalke na klavirju, ki bi mogla uspešno slediti Serajnikovim izvajanjem. In s tem je povedano vse.“

V zgodovini učiteljskega zborovanja — tako piše „Narodni Dnevnik“ — bo ta pojav glasbene izobrazbe naših pijonirjev ljudske prosvete zapisan z lapidarnimi potezami.

* * *

Po koncertu se je pričel prav živahen ples, dasi je bila precej občutna vročina. V bratski ljubezni se je radovoljno prezirala ta neugodnost. Skoro do ranega jutra je trajala zabava v vsi presrčnosti.

Glavno zborovanje.

Dne 16. t. m. se je vršilo glavno zborovanje „Zaveze“ v veliki dvorani „Narodnega doma“. Vsi sedeži v dvorani polni, stojišče polno, galerija polna. Prelep, dvigajoč pogled! V prvih vrstah gosti in dragi tovariši Čehi in Poljaki, po dvorani in na galeriji skupščinarji, na odru upravni odbor. Vseh udeležencev smo našteli 600. Ponosno število! Dokaz naše moči, našega edinstva. Češki in poljski učitelji, ki so jim skupščinarji priredili najpresrčnejše ovacije, so nam čestitali na taki popolnosti naše organizacije. — Letošnja glavna skupščina je dokazala, da nas ne razdruži nobena sila več. Stojimo trdno kakor skala! Odtod tako perfidni in hudobni napadi klerikalnega časopisja. Mi vstajamo — a vas je strah!

Predsednikov pozdrav.

Predsednik tov. L. Jelenc:

Slavni zbor!

Pomenljivo slavje praznuje letos avstrijsko učiteljstvo. Dne 14. maja letos je minilo 40 let, kar je sankcioniral naš vladar sedaj veljavni šolski zakon.

Naš šolski zakon je svetel mejnik v ljudskošolski zgodovini, in vsak objektiven zgodovinopisec ljudskega šolstva mora ločiti šolstvo avstrijskih narodov do leta 1869. in odtu dalje.

Žalostno je bilo stanje ljudskega šolstva do l. 1869. v vseh avstrijskih narodih, posebno v Slovencih. Ljudske šole so bile kaj redko posejane po slovenskih zemljah. Nahajale so se le po večjih krajih, podrugod je bivalo ljudstvo brez vsakega pouka, brez najmanjšega znanja, brez vsake izobrazbe. Bilo je zanemarjeno, neuko in nevedno v vseh kulturnih strokah.

O učiteljskem stanu kot takem v isti dobi niti govoriti ne moremo. Šolski zakon je šele ustanovil učiteljski stan. Prejšnji učitelji so bili farovški hlapci in mežnarji, ki so opravljali v resnici hlapčevska dela najnižje vrste, in le postransko opravilo jim je bilo, da so utepali abecedo v glavo nežne mladine. Njihova izobrazba je bila na nizki stopnji: manjkalo jim je splošnega, še bolj pa strokovnega znanja. Zato se o kaki metodi pri pouku po pedagoških načelih ne more govoriti. „Drillmethode“ je bila v polnem cvetju. Šolstvo in učiteljstvo je ječalo pod vrhovno oblastjo krive palice. (Tako je!)

V takih razmerah je izključen vsak napredek. Treba je bilo v prvi vrsti streti oblast duhovske gosposke nad šolstvom in učiteljstvom. Zahteva po preosnovi šolskega zakona je postajala med avstrijskimi narodi vedno glasnejša posebno od l. 1866., ko je Bismarck po nesrečni bitki pri Kraljevem Gradcu izustil krilate besede, da je pruski učitelj porazil avstrijsko armado. Tej splošni zahtevi se ni mogel ustavljati nihče več, niti najkonservativnejši elementi. In vstal je mož lepih idej, širokega obzorja ter predložil državnemu zboru načrt šolskega zakona, ki ga je z velikim navdušenjem sprejel, naš vladar pa sankcioniral 14. maja 1869. Ta plemenit mož je bil tedanji naučni minister dr. pl. Hasner.

LISTEK.

Kako naj širi šola med narod smisel za snago?

Peter Medveščeк.

(Konec.)

III.

Kako naj širi šola med narod smisel za snago?

1. Z zgledom. Zgled vleče. Snažen bodi učitelj po telesu in obleki. Snažno bodi v šoli in zunaj šole; bodisi glede oprave šolske, kakor šolskih prostorov; snažno šolsko poslopje. Ni zabiti na snago v šolskih straniščih, ker teh naprav pomanjkuje na kmetih jako in kolikor jih je, ne odgovarjajo pravilom v snagi. To je tudi vzrok, da se le težko privadijo otroci na snago v straniščih. S prvenci je v tem pogledu težava, ki se jo mora premagati na vsak način. Izkušnja me uči, da učiteljica, ki ima prvence na večrazrednicah, brez potrpežljivosti in truda ne doseže uspehov. Priznavam, da za mlado, delikatno gospodično koleginjo ni tak posel prijeten, a kaj hoče: služba je služba!

Priporočati je, da se privadijo učenke same paziti na snago v šoli in na šolskih predmetih in to vsak dan.

Ker se je o tem že večkrat razpravljalo in priporoča to vsaka knjiga, ki govori o vzgoji, opuščam podrobno razpravo; itak mi je narasla moja razprava.

2. S poukom. Učitelj ima vsak dan, bi rekel, priliko, da poučuje posredno ali neposredno mladino glede snage v šoli in zunaj šole, po poteh in posebno na domu. Priliko k temu mu daje posebno nazorni nauk in v poznejših letih realije, a posebno obravnava etičnih sestavkov.

Posebno lep sestavek je v Četrtem berilu: Trije svetovalci. Eden teh je mačka, ki nas s svojim umivanjem opominja na snago. Ne bi škodilo, ako bi bilo v naših berilih več enakih sestavkov.

3. Priporočati bi bilo, da bi učitelj in učiteljica pogosteje prihajala v dotiko z narodom na njegovem domu. Družina in šola sestrici sta dve, nobena samotno hoditi ne sme — pravi naš pedagog Slomšek po vsi pravici.

Roditeljski večeri bodo imeli tudi svojo besedo glede snage na domu, a o tem bo poročal drugi tovariš. Stik med domom in šolo tvorijo učenci, a tudi roditelji in učiteljstvo. Da širijo smisel za snago otroci na dom, je naravno, saj se vzgajajo ne za šolo, ampak za dom, za narod.

Učitelj ima večkrat priliko vplivati na roditelje, da negujejo snago svojih otrok. Širiti pa zamore smisel za snago med narod posebno, ako zahaja učitelj na dom svojih učencev. Ni treba da hodi posedat po hišah, ampak izprehajaje se po vasi, videč očeta, mater, brata sestro učenčevo, se ustavi in beseda prinese besedo in od te ni daleč do smisla za snago. Pri takih prilikah se marsikatera lahko nekako sub rosa, mimogrede zine o zapreki snage in kako bi se dala odstraniti. Taki migljaji izdajo večkrat več nego najostrejši ukazi oblasti. Seveda, žaliti se ne sme; nasvet naj prihaja kar tako nehote in blagohotno, sicer „man merkt die Absicht und man wird verstimmt“ in uspeha ni. Priporočam previdnost in zopet previdnost posebno mlademu učitelju, ki ne pozna našega ljudstva Ahilove pete, a še manj pozna in poznati hoče naše ljudstvo svojega mladega učitelja. O stiku učitelja z domom svojih učencev z ozirom na vprašanje te naše naloge bi se dalo poročati posebe in gradiva bi ne zmanjkalo starejšemu učitelju, imajočemu smisla za to. Morda pride prilika drugikrat.

Nekaj pa ne morem prezreti že danes in to je, da naše učiteljice le prevečkrat zanemarjajo stik z domom, stik z narodom, med katerim žive in katerega deco imajo vzgajati, In to posebno glede vprašanja: Kako naj širi šola med narod smisel za snago.

Učiteljica kot izobražena ženska, največkrat edina taka v občini bi morala in bi lahko imela velik vpliv na naše ženstvo, staro in mlado, in po tem na narod sploh. Učitelj ima konkurenta, in sicer mogočnega konkurenta v vsaki občini v osebi duhovnega pastirja. Učiteljica pa je največkrat edina izobražena ženska v vasi in bi zamogla jako vplivati na ženstvo sploh, ako bi hotela in znala. Želeti bi

Da proslavimo veliko delo tega velikega moža, smo se zbrali tudi mi slovenski učitelji k današnjemu zborovanju.

S tem dnevom je nastopila nova doba avstr. ljudskemu šolstvu. Ni moj namen, da bi govoril dalje o lepem razvoju in velikanskem napredku ljudskega šolstva med avstrijskimi narodi sploh in o nas Slovencih posebe, saj bodeta to gotovo storila slavnostna govornika.

Kakšno stališče so zavzele klerikalne stranke med vsemi avstrijskimi narodi napram novemu šolskemu zakonu? Kratko povedano: sovražno! Rimski papež je prvi zlomil palico nad njim ter ga proklel. Slovenska duhovščina je grmela z lec proti šolskemu in drugim osnovnim zakonom ter klicala svojim vernim ovčičem: „S tega sv. kraja vas odvežem pokorščine do teh postav.“ (Res je!)

Kakor so bili od začetka, tako so še sedaj naši klerikalci nasprotniki šolskemu zakonu, in sicer iz enega in edinega vzroka, ker se je z njim odprla pot k izobrazbi in omiki, pot h kulturi v najubožnejšo kočo. Vedo pa, da izobraženo ljudstvo začne misliti s svojo glavo in kjer se zgodi to, odklenka klerikalnemu paševanju. Nasprotniki so šolskemu zakonu, ker temelji na svobodni in napredni podlagi, ker so sovražniki vsemu, kar se imenuje svobodno in napredno. (Tako je!)

Kričeč zgled te trditve je dejstvo, s koliko brezmejno strastjo in vehemenco preganjajo na Kranjskem klerikalci narodno in napredno učiteljstvo, združeno v „Zavezi“. A motijo se, če mislijo, da bomo upognili svoje tilnike. Mi ostanemo trdni in zvesti svojemu prepričanju, prosim Vas le, dragi tovariši in mile tovarišice, ki stanujete v tem oziru v srečnejših slovenskih kronovinah, V a š e m o r a l n e p o m o č i!

Povzdignimo danes skupen glas, ki naj odmeva širom naše domovine, pa tudi tja gori v višje kroge, da najodločnejše protestujemo proti nezaslišani persekuciji narodnega in naprednega učiteljstva na Kranjskem. (Ploskanje.)

Vsem, ki ste prihiteli od vseh strani slov. zemlje k XXI. glavni skupščini, moj presrčen pozdrav!

„Dobro došli!“ kličem tudi vsem dragim in milim gostom neučiteljem, ki ste prišli k našemu zborovanju. S tem kažete simpatije našemu stanu; Vaša navzočnost nam pa tudi izpričuje, da veste ceniti veliki pomen in važnost ljudskega šolstva posebno za slovenski narod in da Vam je na srcu njegov napredek in krepak razvoj. (Burno ploskanje.)

Prav posebno me pa veseli, da imamo tudi letos med seboj vrle zastopnike vzornega češkega in poljskega učiteljstva. (Burno, dolgotrajno ploskanje.) Meni se vidijo obiski in sestanki ljudskega učiteljstva raznih slovanskih narodov prav pomenljivi in važni. Ni dolgo tega, da smo se poznali le po deželah, po duhu in srcu smo si bili tuji. V zadnjih letih se je obrnilo to na bolje. Začeli smo učitelji slovanskih narodov prirejati sestanke; vrše se medsebojni obiski in tu se spoznavamo boljinbolj. S tem polagamo temelj slovanski vzajemnost, in kdo lahko stori več za njo, nego ljudski učitelj? Želeč, da bi bili naši poseti vedno pogostejši in udeležba pri njih vedno večja, kličem Vam, dragi slovanski bratje in bratje po zvanju, navdušeni: Na zdar! Živeli! (Ponovno burno ploskanje.)

Veseli me tudi, da imam priliko pozdravljati v naši sredi zastopnike vrle slovenske akademiške mladine. (Ploskanje.) Z roko v roki hočemo skupno delovati med narodom za njega moralni in materialni prospeh. Kličem vam: Živeli! (Ploskanje.)

S tem otvarjam XXI. glavno skupščino „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Po predsednikovem nagovoru so skupščino pozdravili razni zastopniki, in sicer najprej v imenu mariborskega okr. učit. društva tov. Avgust P o ž e g a r, poudarjajoč, da ni bilo mogoče pozdraviti došlo učiteljstvo tako, kakor bi želeli, zakaj mesto se nahaja na skrajni periferiji, kjer vlada naduti sosed Nemec. Svoj govor je osnoval na imenu kraja, kjer zborujemo. Mar—i—bor.

Tov. Jos. Č e r n y prinaša pozdrave 8000 čeških tovarišev, tov. St. N o w a k pozdravlja v imenu poljske učiteljske zveze, a tov. M. H a j n ý iz Moravske zagotavlja slovensko učiteljstvo, da tudi njemu zasije lepše solnce, ker uči zgodovina, da naravnim zakonom ni moči staviti zaprek.

Dr. Ž e r j a v pozdravlja zbrano učiteljstvo v imenu narodno-napredne stranke slovenske, ki bo morala poseči tudi po najskrajnejšem sredstvu, da pribori učiteljstvu ugodnejše stališče. — Dr. V. K u k o v e c je izvajal, da zborovanja „Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev“ zbujajo v našem javnem življenju od leta do leta večjo pozornost. Vaša organizacija si je izvojevala ugled, ki se ga po pravici veseli učiteljstvo, ki vidi v združitvi najboljše orožje v boju za svoj dostojen obstanek. Akoravno je pa vaša zveza samo stanovska organizacija, veseli smo te tudi izven nje stoječi činitelji, ki nam je napredek našega naroda pri srcu. Dobra šola in dobro učiteljstvo nam je jamstvo za dvignjenje ljudstva v prosveti in gospodarstvu. Narodna stranka na Štajerskem, v katere imenu mi je čast vaše zborovanje pozdraviti, je po svojem programu in po svojih dejanjih bila dosedaj zaščitnica šole in učiteljstva; nikdar se ni obotavljala to javno priznati ter bo ostala na istem stališču vbodoče. Vse to pa brez vsakih drugih ozirov, temveč le iz trdnega prepričanja, da narodna korist zahteva bujno se razvijajoče šolstvo in zadovoljno učiteljstvo. Da bomo z združenimi močmi na polju šolstva napredovali, je pa v veliki meri odvisno od medsebojnega zaupanja in trdnih stikov. V tem slučaju bodo vsi odločujoči činitelji morali izprevideti, da naši napori niso umetni in ne koristolovni, ampak smotreni. V neugodnem času, ko so gotovi krogi začeli sistematično poniževati našo narodno šolo in učiteljstvo, je živahno delovanje vaše zveze tem bolj potrebno in bo to činiteljem, ki bodo vaše težnje zastopali v zakonodajnih zastopih, opora v njihovem delu. Naša šola ne sme trpeti škode, našemu učiteljstvu se ne sme kratiti dostojna eksistenca, to geslo bomo morali, kakor vse kaže, ravno v najbližji bodočnosti vztrajno poudarjati. Kar se moje osebe tiče, ne morem misliti, da bi moglo učiteljstvo o mojih nazorih in smotrih glede šolstva biti v dvomu, ker si nismo tujci. Kličem vam torej, delajmo neprestano za procvit našega slovenskega šolstva!“ — Dr. I. S r n e c nazdravlja došlemu učiteljstvu in gostom v imenu mariborskega slovenskega prebivalstva, a koleginja I. M e h l e t o v a prinaša pozdrave ruskega učiteljstva v upanju, da pohiti tudi slovensko učiteljstvo na ruska tla, kakor so letos dohajali ruski učitelji na Slovensko. — Akademik I. W e i x l pozdravlja v imenu slovenskega radikalnega dijaštva in tov. P e s e k v imenu „Zveze slovenskih štaj. izobraževalnih društev.“

Po pozdravih je govoril najprej prof. dr. Ljudevit P i v k o o štiridesetletnici državnega šolskega zakona. Njegov govor priobčimo prihodnjič v celoti. — Za njim je razpravljal o istem predmetu tov. Engelbert G a n g l. Tudi njegov govor objavi naš list v celoti.

Predsednik tov. L. J e l e n c zahvali oba poročevalca za referat ter zaključi glavno zborovanje ob eni uri.

* * *

Omeniti moramo, da je skupščinarje pred glavnim zborovanjem v dolerjih prostorih „Narodnega doma“ v imenu pripravljalnega odbora pozdravil tov. Davorin L e s j a k. Štajerske tovarišice pa so delile med zborovalce lepe dehteče šopke. Hvala jim za ljubeznivo pozornost!

Konstituiranje upravnega odbora.

Takoj po glavnem zborovanju se je sešel upravni odbor na sejo, kjer se je sestavil tako-le: predsednik: L. J e l e n c; I. podpredsednik: Anton B e r g i n e c; II. podpredsednik: Anton G n u s; I. tajnik: Andrej R a p è; njegova namestnica: Iva S a b a d i n o v a; blagajnik: Fran L u z n a r; njegov namestnik: Vilibald R u s. — V upravnem odboru sta razen že zadnjič navedenih upravnih odbornikov tudi še ravnatelj M. J. N e r a t ter tov. E. G a n g l kot urednika „Zaveznih listov.

Upravni odbor je izrekel zahvalo tovarišu Francu K o c b e k u, ki je bil član odbora od ustanovitve „Zaveze“ ter je ves čas deloval z vnemo in uspehom za koristi učiteljstva.

Banket.

Na okusno prirejenem banketu je govoril prvo besedo tov. J e l e n c, ki je nazdravil mariborskim Slovencem. Zahvalil se je za napitnico dr. R o s i n a, ki je izrekel željo, da naj „Zaveza“ zopet pride v Maribor, kjer zboruje danes že tretjič. — Tov. Janko L i k a r govori o razmerah kakršne vladajo sedaj zlasti na Kranjskem, ter želi pomoči slovanskega učiteljstva. To mu obljubi tov. Jos. Č e r n ý, ki lepo govori o kulturni moči učiteljstva. — Tov. Avg. P o ž e g a r napije predsedniku in njegovim marljivim sotrudnikom ter vsemu ostalemu občinstvu. — Tov. M. H a j n ý dviga časo na zdravje slovenskim učiteljicam, tov. Lovro P e r k o pa se spominja v vznesenih besedah tov. N e r a t a, ki mu napravijo vsi prisotni presrčno ovacijo.

Razstanek.

Skupščinarji so se začeli razhajati. Nekateri so šli na planinske izlete, kakor so bili označeni v našem listu, večina pa se je vrnila domov — na delo med ljudstvo!

Brzojavni in pismeni pozdravi.

Braslovče: Osebno zadržan pozdravlja in želi mnogo uspeha

K o r u n,
podpredsednik eksekutive narodno-radikalnega dijaštva.

Dornberg: Bolan. Nemogoče priti. Pozdravljam. Živeli! V o d o p i v e c.

Kragujevac (Srbija); Tisoč srčnih pozdravov vsem zborovalcem, zlasti pa Dimniku, Ganglu, Režku, Jelencu, Žegi, Černemu, Šustru, Hajnemu pošilja vsekdar vsem vdani

Jovan P. J o v a n o v i ć.

Krapina: Naprednemu slovenskemu učiteljstvu pošiljamo iskrene pozdrave v trdnem prepričanju, da pod nikakim pogojem ne zapusti zastave napredka!

Odposlanstvo mesta Ljubljane na Gajevi slavnosti:
H r i b a r, M a y e r, dr. N o v a k, dr. Š v i g e l j, Janko B l e i w e i s.

Ljubljana: Pozdravljamo Vaš parlament, ker visoko cenimo delo učiteljstva v šoli in izven šole, posebno na gospodarskem polju.

Z v e z a s l o v e n s k i h z a d r u g.

Polšnik: Vsem cenjenim zborovalcem XXI. glavne skupščine naše „Zaveze“ najpresrčneje pozdrave! Živeli!

So možje med nami še čuječi!
Je med nami še delavnih mož!
Ti ne dádo roke slepi sreči,
in če prav vihti se ostri nož!

Mi korakamo po svoje
mirno pot naprej naprej!
Jasno, vedro čelo moje
bilo je in bo poslej!

Zaostali Vekoslav L i l i j a.

Sežana: Neustrašeno naprej po začrtani poti! Pozdrav! U č i t e l j i - v o j a k i.

Spljet: Savez dalmatinskih učitelja pozdravlja skupštinu, želeč joj sretan uspjeh.

Tolmin: Kot delegat, žal, zadržan. V duhu z Vami. Imenom tolminskega učiteljstva iskrene pozdrave! K u t i n, K a š č a.

Volčji vrh: Zbranim kolegialen pozdrav. Živela organizacija!

Armin G r a d i š n i k.

Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor najsrdačnije pozdravlja dične članove slavne škupštine uz vruću želju, da im rad bude na diku i ponos. Živili!

M a r t i n o v i ć,
predsjednik.

Zagreb: Skupštinu pozdravlja i želi uspješan rad!

K i r i n,
predsjednik „Saveza hrvatskih učiteljskih društava“.

Zagreb: Srdačno pozdravljamo slovensku braču i njihove češke i poljske goste! Sretan uspjeh! Živjeli! Na zdar!

Uredništvo „Napredka“: B a s a r i č e k, T r s t e n j a k.

Žalec: Zaradi bolezni svoje žene zadržan se udeležiti najimenitnejšega praznika zavednega slovenskega učiteljstva, kličem vsem zbranim: Vztrajajmo pri težavnem delu za mili naš rod in zmaga bo naša!

P e t r i č e k.

---

bilo, da bi katera koleginja poizkusila rešiti to vprašanje pri eni prihodnjih konferenc.

Na vsak način pa bi bilo prav, ako bi se učiteljice ne izogibale stika z narodom, ako bi ostajale v občini tudi ob šole prostih dneh; res, da ni to posebno prijetno, dokler se človek temu ne privadi, a koristno in potrebno je posebno tudi glede širjenja smisla za snago med narod.

Sklepam in predlagam, da sprejme konferenca sledeče resolucije:

1. Politiška oblast naj se obrne do županstev, da ji redno poročajo o stanju in odstranjenju zaprek z ozirom na snago in zdravje.

2. Za pravilno napravljene greznice in gnojišča naj vlada podeljuje male podpore, nagrade ubožnejšim lastnikom hiš in kmetom.

3. Za odstranitev večjih zdravstvenih zaprek (nesnag) naj podeljuje vlada občinam podpore.

Vlada naj predloži deželnemu zboru zakonski načrt stavbenega in zdravstveno-policijskega reda za občine. V ta namen naj poprej skliče enketo, v katero naj pozove tudi nekaj učiteljev.

Za učiteljiščnike!

„Slovenskemu učitelju“ in „Slovencu“.

Če vam je že vedno na jeziku vera, in udrihajo gospodje katoliški filozofi po učiteljstvu, da je brezversko; če pojete, da naše učiteljstvo kot tako ni za vzgojevalca mladine in naroda na mestu; če se upate govoriti o krščanskem prepričanju — zapojemo vam tudi mi pesem, kako morajo še celo javno vzgajati mladino vaši ljudje, ki na vsakem shodu udarjajo po brezverskem učiteljstvu, ki govore o krščanskem prepričanju, ga pogrešajo pri drugih, prirejajo shode slovenskega katoliškega dijaštva, snujejo izobraževalna društva v krščanskem smislu, pišejo mladinske liste in mladino izobražujejo — za vero in krščansko prepričanje — a s a m i n i m a j o n i t i t r o h n i c e v e r e v k a t o l i c i z e m, n i m a j o n i t i t r o h n i c e v e r e v B o g a, ki pravijo o njem, da ga hoče vreči učiteljstvo iz šole.

„V tvojem srcu ni Boga!“ Sveta so načela „Mladosti“ marsikateremu katoliškemu mladeniču. Vneto posluša govornika, ki snuje katoliško izobraževalno društvo naše ljudstvo, mladeniči in mladenke — vse mu verujejo, in polno ogorčenja nad razkritjem, ki mu ga je napravil govornik o našem brezverskem učiteljstvu, bi rado klicalo: „Križaj ga v znamenju krščanske ljubezni!“ In ko snuje isti katoliški antikrist telovadno društvo, tedaj zopet rohni proti učiteljstvu, naj se ga ljudstvo ogiblje, ker on je brezverec, on hoče vzeti ljudstvu vero; a jaz snujem danes katoliško telovadno društvo, ki temelji na krščanskih načelih in se bori za vero. Piše zopet isti članek, namenjen mladini . . . . pazi se mladina, hlini se ti človek, ki pravi sicer da veruje, a se ti hoče s tem le približati, da ti vzame vero . . . najbolj se pa ogiblji učiteljstva, ker ono je tvoj največji nasprotnik . . . jaz pa sem ti prijatelj, zato ti svetujem, vpiši se v naše društvo, da se obraniš vseh navalov in si ohraniš vero . . .

Hinavci, praviš, da so oni — a sedaj poglejmo tvojo dušo, če je resnično, kar govoriš na ustanovnih shodih izobraževalnih društev in krščanskih telovadnih društev, kar pišeš v mladinskem listu. — Iz tvoje duše naj odseva pravi duh!

Prijatelj, spominjaš se, ko ste korakali s kolegoma in ti, „Slovenčev“ katoliški filozof, dne 25. marca 1908. l. po ljubljanskih ulicah proti tvojemu domu. Bili ste vsi zamaknjeni, zakaj govorili ste o najvišjih stvareh: o sveti cerkvi, o Bogu, izveličarju Kristusu, ki je prišel na svet in postavil cerkev, ki bo zmagovala do konca sveta in o človeškem prepričanju. In glej, sam si dijake navajal na ta vprašanja, ko si vedno poudarjal krščansko prepričanje, ki temelji na veri. Vsi niso vedeli, zakaj!

Slednjič se jim je odprlo in ti si jim vse dvome potrdil. Spomni se, ko si dejal: „Povem vam pa lahko, da sem bil jaz sam ravno istega prepričanja nekdaj, kakor ste vi sedaj . . .“ In dalje: „S a j t u d i K r i s t u s n i b i l n i č d r u g e g a n e g o č l o v e k — u č i t e l j, k i j e u č i l l j u d i b r a t s t v a, l j u b e z n i i n u s m i l j e n j a. B i l j e p r a v i i d e a l n i s o c i a l n i d e m o k r a t!“ In pripovedoval si dalje: „. . . A t u d i t o, d a j e p o s t a l a n a š a c e r k e v s p r i č o v s e h b o j e v, i n k v i z i c i j e itd. **tako barbarska,** m o r a o b s o j a t i **v s a k m i s l e č č l o v e k.**“ — Tako si govoril ti, ki si imel služiti najvišjemu! „In zrušilo se mu je poslopje dogem in verskih bajk!“ Zrušil si mu ga ti, katoliški filozof, pridigar o brezvercih, pridigar o svojem ka-

Dalje v prilogi.

toliškem prepričanju, ki temelji na veri — ker ti si mu razkril še več . . .

Gospodje v uredništvu „Slovenca“, spoglejte se! Ne obsojajte človeka, ker se niti ne zavedate, da ste vi krivi na tem, kar mu očitate! Poglejte v svoje duše in videli bodete praznoto, videli bodete črni madež, „in palo bode blato, s katerim nas obmetujete, na vas nazaj!“ — potem šele bodete spoznali, kdo je veren in kdo brezverc, kdo naj vzgaja mladino, kdo naj prireja shode katoliškega dijaštva, kdo naj piše mladinske liste in kdo želi vaše — krščansko prepričanje.

Spoglejte se, prvoborilci za mladino v uredništvu „Slovenca“, spoglejte se farizeji pri „Slovenskem učitelju“ in poglejte, kdo je tisti, ki je tako govoril in katerega duša izmed vas ni enaka njegovi?

Zato ne upoštevate načel, ki jih oznanuje vera! Zato preganjate učiteljstvo in s tem delate proti naukom svete vere, in to umljivo, ker sami ne verujete vanje, ker sami nimate vere.

Doba inkvizicije in čas preganjanja je sicer že minil, toda kakor bistveno se je izpremenil boj narodov, da ne odločuje več premoči telesna sila, temveč moč duševnih sil, tako bistveno se je izpremenilo tudi mučeništvo in preganjanje. Dandanes ne moré katoliški usmiljenci človeštva, posebno učiteljstva telesno, temveč ga ubijajo in moré duševno.

A kakor je vsaka žrtev krščanstva pripomogla k povzdigi ideje same; tako bo tudi vsaka naša žrtev nam dajala pogum, da se ne vdamo preganjanju in ne zatajimo svojega prepričanja, kakor ga niso zatajili oni, ki so preganjani in mučeni od oznanjevalcev „krščanske ljubezni in pravičnosti.“

Vi, oznanjevalci naukov Krista, sami ne verujete v te nauke, ker jih sami ne izvršujete, ker se sami ne ravnate po njih — ampak nasprotno!

Javna vest je že postalo dejstvo, da duhovščina ščuje ljudstvo proti učiteljstvu, ona preži na učiteljstvo, ona denuncira učiteljstvo in to zato, da s tem zadošča svoji politiški strasti — a se odstranjuje od svojega poklica.

Vemo, da je vera tu duhovščini samo sredstvo, da ima ona morebiti iste nazore o njej, kakor jih je izjavil katoliški filozof, ki je imel služiti veri, a se jej je odrekel, da temlažje služi pod patronanco vere politiški službi in tako utrjuje politiško moč cerkvene hierarhije, o kateri pravi, da je pripravila katoliško cerkev do barbarizma.

Učiteljstvo pa že s tem, da ljudstvo izobražuje, dela proti oblasti duhovščine, ker bi ljudstvo, če bi bilo izobraženo, spoznalo lumparijo, kake pojme imajo krščanski pridigarji o veri.

Gospodje, poglejte si dobro besede, ki sem jih označil v pričetku, zakaj izgovorjene so iz vaših vrst — potem povejte, kdo je žalil vaše krščansko prepričanje!

Sedaj bodo jasne besede „Slovenskega učitelja“ marsikomu: „Dne 2. septembra bo imela zveza veliko skupščino in občni zbor na Brezjah. Pridite k nam pa boste spoznali, da vlada med nami res prijateljstvo, edinost in prava ljubav, saj se združujemo na temelju krščanskega prepričanja in krščanskega življenja.“

Učiteljstvu pa priporočamo, da bo pri vsakem ustanovnem shodu kakega izobraževalnega ali telovadnega društva, kjer se bo oglasil znani kričač, ki vedno udriha po učiteljstvu, da je brezversko, mu javno povedalo besede, zgoraj označene, v obraz, da ga ljudstvo spozna in nažene.

Klerikalnim kolegom pa svetujemo, da mu odvzamejo mladinski list, ker on ni za vzgojevalca mladine — po vaših načelih.

Torej vi sami ste krivi, da so bile izgovorjene besede, ki nam jih toliko predbacivate, na shodu učiteljskih abiturientov. Ni Gangl vzgojil takega učiteljstva, temveč vzgojili ste ga vi sami! Toliko za danes, ker ste sami izzivali in tako hoteli! . . .

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 2. septembra 1909 pri Sv. Urbanu na Kozjaku.

Dnevni red:

1. Dopisi.
2. Predavanja in sicer tov. Ivan Robnik o peršpektivnem risanju itd.; tov. Avguštin Hauptman o Lavterjevem rač. stroju.
3. Razgovor o poročilu tov. Vodenik Šimona o „Ljudska šola in kmetiško vprašanje“.
4. Shod štaj. učiteljstva v Gradcu dne 11. avgusta 1909.
5. Predlogi, nasveti itd.

Zborovali bomo le pri zanesljivem ugodnem vremenu.

Imenom odbora

Avg. Požegar.

Srednješolski vestnik.

** **V Gorici ustanove** italijanski liberalci konvikt za furlanske dijake, ki bo nekako protitežje proti podobnim redovniškim zavodom.

** **Umrl je** v ponedeljek, dne 16. t. m., v Mariboru šolski svetnik gimnazijski profesor v pokoju Janez Majciger. Blagemu in zaslužnemu možu blag spomin!

** **Imenovan je** za kustosa ljubljanske licejske knjižnice dosedanji skriptor Luka Pintar. — Profesor Fr. Vajda na prvi državni gimnaziji v Ljubljani je imenovan za profesorja na mornarski akademiji na Reki.

** **Iz srednješolske službe.** Da se čimpreje spišejo potrebne šolske knjige, so dodobili dopust glavni učitelj na učiteljišču v Ljubljani dr. Valentin Kušar in profesor na državni gimnaziji v Kranju Fran Komotar za celo šolsko leto 1909/10., dalje ravnatelj druge državne gimnazije v Ljubljani Fran Wiesthaler za prvi semester 1909/10. Ravnatelja Wiesthalerja bo nadomeščal prof. dr. J. Bezjak.

** **Realka v Šibeniku.** V Šibeniku v Dalmaciji ustanove nižjo realko, ki bo prva srednja šola v tem važnem obrtniškem mestu.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Vsebina 8. štev.: 1. Avguštin Požegar: Idealizem in realizem. — 2. Fr. Orožen! O domoznanskem pouku s posebnim ozirom na čitanje in razumevanje zemljevidov. — 3. Janko Grad: Učitelj varuh in širitelj slovenskih narodnih pesmi. — 4. Spremnica Fr. Hauptmanovim računicam za meščanske šole. — 5. Anton Skala: Razvoj šolstva v postojnskem šolskem okraju za vladanja cesarja Franca Jožefa I. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek — Pedagoški paberki. — Kronika. — Priporočamo!

Naša bodočnost. Vsebina 8. štev.: 1. R. P. Krivic: Alkohol in abstinenca. — 2. Ferdo Plemič: Ustavoznanstvo. — 3. Skozi puščavo. — 4. Prirodoslovni paberki. — 5. Mladinski zbornik. — 6. Listek. — Priporočamo!

Zbirka cerkvenih pesmi za mešani zbor z enim samospevom. Uglasbil, oziroma harmoniziral Janko Leban, ljudski učitelj. — Tak je naslov glasbenemu delu, ki izide po novem letu.

Čitanka za meščanske šole. II. del. Sestavil Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Postojni. — Velja vezana v angleškem platnu 1 K 70 h. Na Dunaju. V c. kr. zalogi šolskih knjig. 1909. Str. 280. — O tej najnovejši učni knjigi priobčimo daljšo oceno.

Naši Zapiski objavljajo v skupni 7. in 8. štev. to-le vsebino: Dr. Ivan Prijatelj: Govor o Zupančiču. — Dr. Fr. Kidrič: Epilog k Trubarjevemu zborniku. — Pregled: Zadružništvo. — Tehnika. — Biologija. — Priporočamo!

Politiški pregled.

* **Rekonstrukcija kabineta.** Ker so bile razširjene vesti, da se bo rekonstrukcija kabineta izvršila v kratkem času, se je v Lincu vršila konferenca nemških nacionalnih poslancev, katere se je udeležil tudi minister doktor Schreiner. Konferenca je bila strogo zaupna. Odstop ministra Hochenburgerja na ljubo Slovencem in Čehom bi Nemci smatrali za casus belli.

* **Persekucija češkega tiska.** Na ukaz trgovinskega ministra dr. Weiskirchnerja je prišla dne 5. t. m. v tiskarno češkega „Videňskega dennika“ magistratna komisija 15 članov in je zapečatila vse stroje. Storila je to, ker stroji baje rušijo mir prebivalcev sosednjih hiš. Pred češko tiskarno je bila v ravno istih prostorih celo vrsto let nemška tiskarna s šestimi velikimi stroji. Imenovani list bo utrpel izgubo par tisočakov; seveda so se storili takoj koraki, da se ta nezaslišana persekucija češkega tiska na Dunaju onemogoči.

* **Češka socialna demokracija.** Za svoj letošnji veliki shod pripravlja češka socialna demokracija obnovitev svojega narodnostnega programa. Referent predlaga ta-le program: Izpremenitev Cislajtanije v federališkem smislu na podlagi narodnostne avtonomije v smislu personalnega principa in sicer za narodnostne in kulturne stvari. Vsak narod naj v teh stvareh tvori enotno pravno organizacijo z lastnim parlamentom, samostojni prejemki zakonitega izvira in samostojno vlado. Za ostale stroke državne uprave se predlaga program avtonomizacije, decentralizacije in demokratizacije. — Vprašanje je, kakšno stališče bo zavzela k temu programu nemška socialna demokracija.

* **Korupcija na Hrvaškem.** Komaj se je polegla senzacija glede dr. Frankovih pisem na učiteljstvo, že prinaša „Pokret“ novo odkritje o korupciji Rauchove vlade. — Rauchovi listi so zadnji čas dan za dnem prinašali čestitke, ki so jih pošiljala razna občinska zastopstva pl. Čuvaju k imenovanju za podbana. Sedaj pa se izkazuje, da te čestitke niso bile nikak izraz ljudske volje ali ljubezni ali spoštovanja do Čuvaja in do vlade, ampak da so bile od velikih županov naročene in skoro izsiljene. Te čestitke bi naj javnosti pokazale, kako Rauch vedno več dobiva na terenu. In to se izkaže kot — sleparstvo!

* **Vatikan proti glagolici.** Rimska kurija je zopet izdala dekret naperjen proti glagolici. Takoj po smrti Leona XIII. se je opazilo, da je zavel v Vatikanu drug veter, in posledica tega so bili razni dekreti, med njimi oni iz l. 1906., s katerim se znatno omejuje staroslovenska služba božja v katoliških cerkvah, ker se po tem dekretu ne bi smela glagolica rabiti nikjer v onih cerkvah, v katerih se zadnjih 30 let ni trajno glagoljalo. Dalmatinski škofje so se na sestanku v Zadru vsprotivili izvedenju dekreta. Sedaj pa je izšel nov dekret, v katerem se klerus pozivlje na vršenje dekreta iz l. 1906.

* **Italijansko vseučiliško vprašanje. Sporazumljenje med Italijani in Nemci?** Te dni je prinesla dunajska „Die Zeit“ in zanjo mnogo drugih listov vest o nekih — kakor se je naglašalo — srečno uspelih pogajanjih med Italijani in Nemci ob posredovanju tržaškega namestnika samega. — Glasom te vesti je došlo do sporazumljenja v smislu, da Italijani privole, da se v Trstu osnuje še en nemški gimnazij in da bo trgovska akademija, ki je doslej le laška, laška in nemška, zato pa Nemci ne bodo več nasprotovali osnovanju italijanskega vseučilišča v Trstu.

* **Splošnega avstrijskega katoliškega shoda** menda ne bo, ker se ga Slovenci in Čehi ne udeleže. Nameravajo začetkom novembra prirediti le nemški katoliški shod z istim vzporedom.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tolminsko učiteljsko društvo **200 K** pokroviteljnine, ki jo je zbralo učiteljstvo tolminskega okraja. Abiturientje slovenskih učiteljišč so zložili pri abiturieniskem sestanku v Ljubljani **64 K.** Tov. Marica Žgurjeva iz Tomišlja je nabrala pri veselem omizju Zavezinega zborovanja v Mariboru **30 K**. G. Umek Anton, trgovec v Brežicah, **16·75 K,** kot darilo od čistega dobička za v brežiškem in sevniškem okraju prodane šolske zvezke. Tov. Iv. Schmeidek, nadučitelj v Rovih **4 K.** Tov. Angela Trošteva in Julij Slapšak, oba iz Vodic, **4 K.** Tov. Andrej Kmet iz Cerkelj na Gorenjskem, **4 K.** Jakobinca iz Ljubljane **2 K**. Litijsko učiteljsko društvo na račun pokroviteljine **50 K;** skupaj 374·75 K, zadnjič izkazanih 1541 K, doslej darovanih **1916·16 K.** Bog plati!

Obrambni vestnik.

⁂ **Obrambni vestnik.** Sirovi, prav prostaški napadi klerikalnega časopisja — glej vsako številko „Slovenca“! — na nas in šolo se tako množe, da moramo v svojem listu odpreti novo rubriko, kjer hočemo braniti svojo čast. „Slovenec“ piše sedaj samo o nas in o Sokolih. Ako bi ne bilo teh dveh bi „Slovenec“ izhajal prazen. To je vendar nesramnost prve vrste, če nas spravlja v zvezo z — barcelonskimi revolucionarji! Mi imamo dovolj snovi in bomo napade odbijali s takim materialom, da bo strmel! Poudarjamo, da nas je „Slovenec“ izzval. Izza naše skupščine v Mariboru grize, laže in zavija dannadan. Pa naj dobi odgovor, kakršnega hoče! Povemo mu enkratzavselej: Učiteljstvo se ne da grditi nikjer, nikdar in nikomur! — Posebno tistemu, ki hodi okrog in meče z lažnivim jezikom blato na nas, povemo, da bo izkupil kakor zasluži. Prijeli ga bomo za ušesa kot paglavca, ki izziva in obrekuje! To si naj zapomni! — Klerikalne predrznosti nam je dovolj! Učiteljstvo ni brezpravna masa, da bi ob njem glodale klerikalne podgane. Zob za zob! — Somišljenike prosimo, naj nam pošljejo ves material, kar se ga nanaša na sedanje razmere, ki hočejo zadušiti naš stan. Z dokazi v rokah bomo govorili za svojo čast in svoje pravice, da tako pobijemo sovraga, ki samo laže in — krade!

⁂ **Samega sebe bije po zobeh** „Slovenec“. Pretekli torek piše o „Zavezini“ skupščini v Mariboru: „Z velikansko silo in pritiskom je spravila osamljena garda liberalnih učiteljskih teroristov četo takozvanih zavednih v Maribor.“ — Da je to laž, ve vsak. „Slovenec“ naj imenuje samo enega, ki smo ga z velikansko silo in pritiskom spravili v Maribor — samo enega naj imenuje! A četudi bi bilo sedaj pri njegovi stranki tisoč Smrdelov — imena se vendar ne morejo izlagati ali ga celo ukrasti, to „Slovenec“ sam dobro ve: zato je pa ravno teden dni prej pisal drugače in sicer takole. „. . . brez običajne reklame so se v njem (v Mariboru) zbrali . . . liberalni učitelji“ itd., kakor stoji v našem zadnjem članku „Razliti žolc“. — „Slovencu“ dajemo dober svet: Ako že enkrat pišeš resnico, je že čez teden dni ne potvarjaj in ne postavljaj na glavo, sicer te spoznajo lastni pristaši in te bodo z nami vred hvalili s prijaznim komplimentom, da si velik lažnik pred Bogom in ljudmi! — Ako pa že misliš lagati, kakor je tvoja krepostna navada, pa laži venomer in konsekventno in ne tolči samega sebe po črnih zobeh! Kaj ti poreče n. pr. Smrdel, ko pojde čiste vesti na Brezje!

⁂ **Brez običajne reklame**, pravi „Slovenec“, da so se sešli zborovalci „Zaveze“ v Mariboru in izdaje sam bombastičen poziv „Slomškarjem“, da naj se le polnoštevilno udeleže romanja na Brezje. Moramo pa konštatirati, da ne spravi morebiti toliko učiteljstva vkup, za kolikor je „Zaveza“ letos narasla. **„Zaveza“ je v letošnjem letu narasla za 194 članov, torej več nego šteje vsa „Slomškarija“ učiteljev.** Niti denunciantstva duhovščine, niti terorizmu klerikalne vlade, niti vabljivemu in prijaznemu povabilu „Slovenca“ se ne vda naše učiteljstvo, ker ono ni tako kakor hinavski — „Slomškarji“, ki se po zadnjem odgovoru v našem uvodnem članku ne upajo več na dan. Hinavci, dokazali smo vam vse in sedaj, ko je nimate več besede, da bi se zagovarjali, ko je vaš „dnevnik“ že izčrpan, ko ste popolnoma pokazali svojo nezmožnost, sedaj nima niti „Slovenec“, ki ima drugače polno laži v založbi, ne besede več na razpolago, da bi vas zagovarjal.

⁂ **Na Brezje!** Le na dan, vsi do zadnjega, tudi prijatelji! Vsa duhovščina na dan, da bo zborovanje učiteljstva številnejše. V Mariboru jih je bilo nad 600 samih učiteljev, nas bo pa le tretjina in še to tedaj, ako zbobnamo vse člane do zadnjega učitelja in neučitelja vkup. „Zaveza“ pa šteje 2154 učiteljev samih, medtem ko je pri nas učiteljstvo v manjšini. Tedaj le na dan, tudi tisti, ki česa potrebujete! . . . Prijatelji, pridite in poglejte si naš tabor od blizu!“ Organizacija je kremenita . . . saj vas sprejmemo vseeno, akoprav nam ne prinašate „kot legitimacijo izdajalstva“ — tiskovine akoprav ne potrebujete službe v „Kat. bukvarni“, nimate še spisanega dekreta itd. . . . ker naša organizacija ima neomajano podlago v katoliških načelih: „Ljubim te, če si pri nas, a uničim te z najpodlejšimi sredstvi, če si naš politiški nasprotnik!“ „Slomškova zveza“ je nastala v burnih časih, ki so bili posebno kritični in karakteristični za nje ustanovitelja, a do danes ni naraščala . . . šele danes ji je podalo moč koristolovstvo. „Tovariši in tovarišice — brez strahu na plan!“ — saj smo vam že povedali, da onega, ki se čuti izmečkom — ne potrebujemo! Naj najde obilo odmeva bombastičen poziv „Slovenca“ tam — a trd, neizprosen mož jeklen . . . ostajam — jaz.

⁂ **Ljubljansko učiteljišče!** Prej Rousseau, sedaj dušeslovje ni všeč „Slovencu“, zato se pa zaganja v profesorje pedagogike, da so oni krivi, da je tako in ni po „Slovenčevem“. Gospodje okolo „Slovenca“ bi najrajši vrgli pedagogiko iz učiteljišča, ker ona privede marsikaterega učitelja do spoznanja, kako klavrno vlogo igra klerikalno oboževanstvo v zgodovini vzgoje, šolstva itd. tudi učiteljstva. Deželni šolski svet naj le potiplje ta zavod, in prepričani smo, da ga bodo profesorji pričakovali brez slabe vesti; pazi naj pa, da se ravno ob njem ne ubije klerikalno nasilje.

⁂ **Usmiljenje!** Zadnjič smo zapretili, da bomo na ostudne „Slovenčeve“ napade odslej odgovarjali s tem, da bomo kazali nasprotnike v vsi nagoti. Prijatelj nam piše in nas prosi, naj prizanesemo temu in temu. Dobro! Nismo klerikalci, zato bomo prošnjo uvaževali, a to samo pod pogojem, če neha „Slovenec“ s tatvino naše časti in če dr. Lampe prekliče laži, izrečene na svojem zadnjem shodu v Vodmatu. Vse je torej odvisno od „Slovenca“ in dr. Lampeta! Mi čakamo mirne vesti! Naj še drugi, če morejo!

⁂ **Zborovanje „Slomškove zveze“** bo moralo biti jako klavrno, ker drugače bi „Slovenec“ toliko ne bobnal in že vnaprej hvalil predavatelje, ter obenem udrihal po „liberalnem učiteljstvu“. Boli ga pa jako zborovanje „Zaveze“ v Mariboru. Poizkuša na vse mogoče

načine, zaletavati se v dr. Pivka, v tov. Gangla in bije po posameznih besedah kakor bi bil besen. Vedno pa poseže v svojo zalogo po par gnilih izrazov in jih izlije v gnojnico. Tako je vstaknil vmes tudi Ganglove besede, ki pričajo o gnoju, ki ga proizvaja dežela Kranjska, ki pa se kakor biser blišči iz vsega: **Izreka tovarišem, ki so bili iz politiške strasti klerikalcev disciplinirani, svoje simpatije, občudujoč junaštvo, s katerim prenašajo preganjanje.** — Pozivlje učiteljstvo, naj ostane čistega značaja, ob katerem se razbija vsak terorizem. — Vemo, da nimate upanja, da bi kdaj dosegli „Zavezo“.

* * **Socialni tečaj v Celju od 8. do 12 septembra** je v želodcu „Slovencu“. Seveda učenim „Slomškarjem“ ni priporočati takega tečaja, ker sicer bi znali priti do stopnje razuma in bi še „Sloovencu“ ušli. Zato se je „Slovenec“ zaletel, da ne bi „Slomškarji“ posnemali „Zvezarjev“, ker to store preradi.

* * **Ivan Štrukelj,** sedaj nadučitelj v Dobrepoljah, svoje dni učitelj na Robu, je torej podpisal oklic „Slomškove zveze“, ki vabi na Brezje. V tem oklicu stoji tudi zapisano: „Organizacija naša je kremenita, saj je prišla na površje po ljutih bojih, saj ima neomajano podlago v katoliških načelih. „Slomškova zveza“ je nastala v burnih časih tedaj, ko so hoteli ves učiteljski stan vpreči v liberalni jarem. Ali uprav z ustanovitvijo naše zveze smo hoteli pokazati vsej javnosti, da ne maramo sprejeti jarma duševnega nasilstva. Ej, kako je takrat zahrumelo! Iz vseh kotov so švigale strele in puščice, od zgoraj pa se je usipala nemilost... In strli, zadušili bi nas bili tedaj, ko bi naša organizacija ne imela zaslombe pri našem ljudstvu. — Tisti viharni in gromoviti časi so — hvala Bogu — minili! Tudi za nas je posijalo solnce prave svobode. Ko si je ljudstvo izvojevalo politično zmago, smo se okrepili tudi mi. Sedaj pa lahko brez strahu povemo, kaj smo, prosto lahko izražamo in povdarjamo svoja načela.“ — To je vse jako lepo in jako pobožno. Toda prijatelj Štrukelj je pozabil povedati, kako je bilo tiste dni, ko je ravno „Slomškova zveza“ lezla iz jajca in je imel on — Štrukelj — tako zaslombo pri pobožnem našem ljudstvu na Robu, da je moral — bežati! A kje je tedaj veliki katoliški prepričanec iskal zaslombe, ko mu je pretilo telesno nasilstvo in namesto strel in pušic čisto navadne klofute? Neomajna podlaga njegove organizacije ga je tedaj zatajila, in on — tajnik „Slomškove zveze“ — je iskal zavetja pri nas in ga je tudi dobil! Tedaj nam je pisal jako laskavo pismo: „Sedaj sem se prepričal, da se res potezate samo za koristi učiteljstva, da vam je samo za stvar! — Danes pa piše nemara onoisto pero v „Slovenca“ o našem listu, da je med najbolj umazanimi slovenskimi listi! Mogoče, če smo se umazali tedaj, ko smo branili Štruklja! — Zato pa, prijatelj, ko se boste „poklonili nebeški Materi Mariji“, glej, da ji stopiš s čistim srcem pred obličje, zakaj v večji nemilosti je pri nebeški gospè tisti, ki je hinavskega srca, kakor pa oni, ki se kaže tudi v dejanjih tak, kakršen je v srcu! Ta dobrohoten opomin ne bi škodil niti Janezu Nepomuškemu Jegliču, ki mu časih ob ugodni priliki pouka iz žepa sam bognasvaruj — „Slov. Narod“.

* * **Veleizdajniška afera v Podčetrtku.** Pred nekaj tedni je hodil po Spodnjem Štajerskem trgovski potnik z imenom Scheligo in prišel v družbi pangermanskega kričača Bayra tudi v Podčetrtek. V dotični gostilnici sta bila v posebni sobi dva slovenska učitelja, ki sta se razgovarjala o zagrebškem veleizdajniškem procesu. V to sobo je prišel neki Hrvat, se začel vtikati v pogovor in izzivati, dokler ga ni eden učiteljev odslovil. A glej — drugi dan je že ves Podčetrtek govoril o teh učiteljih kot o veleizdajalcih. Izkazalo se je, da sta Scheligo in Bayr raznašala dotične laži in ovadila učitelja ne le orožnikom, nego tudi financarjem, podtikajoč jima neverjetne veleizdajniške izjave. Šla sta tudi v Kozje in pri sodniji ovadila dotična učitelja. Posledice te infamije niso izostale. Po naročilu državnega pravdništva je začelo orožništvo vso stvar izsledovati in nemškutarji so se že veselili svoje peklenske škodoželjnosti. Dotični Hrvat pa je tekom preiskave preklical vse obdolžitve v polnem obsegu in priznal, da so bile popolnoma izmišljene, na kar je „veleizdajniška afera padla na žalost nemškutarijev — v koš drž. pravništva.

* * **Grdo sramotenje slovenskega učiteljstva.** Mariborska „Straža“ toži, da pada število dijakov na gimnazijah in pravi: „To pač kaže očitno, da liberalci in osobito učiteljstvo delujejo tudi naravnost na to, da bi šlo čim manj kmečkih sinov študirat.“ — Dotični kaplan, ki je to napisal, se naj sramuje v dno svoje duše! Ako bi ne bilo učitelja, ki ga je poučeval, bi nikoli ne trgal hlač po gimnazijskih klopeh! Naj se samo oglasijo vsi tisti kaplani, ki so jih ravno učitelji s težkim trudom spravili v srednje šole, pa bo nesramno natolcevanje učiteljstva več ko stokrat ovrženo! Kar se pa tiče nas, ali nismo neprestano priporočali študij? Ako pa so marsikje duhovniki pretrgali vse presrčnejše vezi med šolo in domom, se ni čuditi, da je naše in pa učiteljsko tozadevno delo zastonj. Učiteljstvo pozivamo, naj na to obrekovanje tudi dostojno odgovori! Opravičeno se čudimo vodstvu lista in stranke ki pusti na tako neopravičen in nekvalificiran način blatiti zaslužene slovenske može. Komu to koristi? Nekaj denarja in častiželjnim duhovniškim hujskačem in — Nemcem. Zakaj koga bo še volja delati za javno blaginjo, če ga naši pismouki samo zasramujejo in blatè?

Vestnik.

Slavnost Gajeve 100 letnice v Krapini. Prijazni zagorski trg Krapina je bil te dni pozorišče velike hrvaške in slovanske kulturne slavnosti; slavili so tam dne 15. t. m. 100 letnico rojstva zbuditelja ilirskega pokreta dr. Ljudevita Gaja. — Ves trg je bil svečano odičen z narodnimi trobojnicami in zelenjem, postavljena sta bila dva slavoloka, a Gajev spomenik sam je bil odičen z lovorjevimi venci. Prispelo je na slavnost tisoče gostov iz vseh hrvaških in slovanskih krajev. Bili so tam med drugimi: profesor Jagić z Dunaja, prof. Ilešič, kakor predsednik „Matice slovenske“, župan Hribar itd. — Od drugih Slovanov so zastopali: Ruse general Volodimirov, Bolgare prof. Bobčev, Poljake Grobowski. — „Zaveza“ se je spomnila slavnosti z brzojavnim pozdravom. — Na skupščini društva za narodno prosveto, ki je pričela v soboto ob 11. uri dopoldne, je govoril Fran Ivanišević o prosvetnih razmerah v Dalmaciji, prof Anderlić o prosvetnih razmerah Hrvatov v Bosni, prof. Ilešič o prosvetnih razmerah med Slovenci, S. Pečiharec je govoril o delu vseučiliškega kluba za poučevanje analfabetov, a Ivan Novak o kulturnih razmerah med Hrvati v Medjumurju. Sprejeta je bila resolucija, s katero se protestuje proti madjarskim šolam v Hrvaški.

Katoliška bukvarna razpošilja te dni svoje cenike in naročilne liste za šolske tiskovine. Mislili smo, da se „Katoliška tiskarna“ ne bo pečala s šolskimi tiskovinami, saj ima druzega posla čez glavo dovelj, računali smo na njeno kulantnost, da bo prepustila te tiskovine naši tiskarni, to tem bolj, ker je vedela, da smo mi z mnogim trudom in z velikimi žrtvami sestavili, uredili in založili šolske tiskovine. Prepričani smo tudi, da bi „Katoliška tiskarna“ se ne pulila za to založbo, ki je za njo pri njenem ogromnem poslu le malenkostna, ako bi ne bilo med nami izdajice — Efialta! Ta najostudnejša kreatura, kar jih nosi naša uboga zemlja, **je z zvijačo in lažjo** izvabil iz naše tiskarne vse vzorce tiskovin in jih nesel v „Katoliško tiskarno“ zato, da so mu dali nekaj desetakov več letne nagrade, kakor je je imel prej nekaj let v naši tiskarni. Pleteršnikov slovar nima primernega izraza za individij, ki nosi ime „učitelj“, pa odjeda „Učiteljski tiskarni“ njene pičle dohodke in dela za „Katoliško tiskarno“, ki je itak, kar se tiče dohodkov, prva na Slovenskem. V prokletstvo naj mu bo to, da nihče izmed učiteljstva, ki se še saj delomaza veda svojega stanu, ne naroči tiskovin, ki bi imele iti skozi njegove roke!

Prošnja. P. n. c. kr. okrajne šolske nadzornike prosim, da mi blagovolijo poslati teme in teze, ki se je o njih razpravljalo pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencah, da jih natisnem v Letopisu Slovenske Šolske Matice. V Ljubljani, 20. avgusta 1909. Jakob Dimnik, nadučitelj.

Občni zbor „Saveza hrv. učiteljskih društava“ se je vršil dne 11. t. m. v Zagrebu. Glavna točka dnevnega reda je bila izpremenba pravil v svrho decentralizacije, v prvi vrsti uvedba častnega soda, ki naj bi namesto občnega zbora reševal intimne osebne zadeve članov. Debata o tej točki je bila jako živahna, končno se je sprejel dotični člen pravil neizpremenjen, kakor ga je predlagalo vodstvo „Saveza“. Drugi dan, 12. t. m. so bili na dnevnem redu predlogi posameznih učiteljskih društev, med njimi zagrebškega in varaždinskega glede cirilice v ljudskih šolah. Preden se je prešlo na dnevni red je vstal ravnatelj Davorin Trstenjak ter ostro protestiral proti napadom Frankovega „Hrv. prava“ na učiteljstvo po deželi. Maloštevilni navzoči Frankovci začno nato rabuko, med katero prisoli učitelj iz Bakrača Frankovcu Badavincu krepko zaušnico. Nastane splošna zmeda; Frankovci skušajo učiteljem - vojakom vzeti bajonete. Končno so hladnokrvnejši skupščinarji napravili mir, da se je moglo razpravljati o dnevnem redu.

O regulaciji učiteljskih plač na Štajerskem pišejo: Septembra letošnjega leta bo 10 let, odkar so se plače štajerskemu učiteljstvu regulirale. Glasom nekega skepa v deželnem zboru štajerskem pa se ima slednje 10. leto glede izboljšanja gmotnega stanja ljudskošolskemu štaj. učiteljstva kaj ukreniti. No, tozadevno bi bilo pač marsikaj ukreniti! Če pomislimo, kako rapidno je v zadnjih letih naraščala v vsakem oziru draginja, če dalje uvažujemo dejstvo, da so pripadnikom raznih drugih stanov dohodke dokaj izboljšali, plače učiteljem pa so ostale zadnjih deset let zmerom tiste: potem pač že glasno zahteva postulat pravičnosti, da dež. zbor štajerski tozadevno kaj izdatnega stori. — Res je, da so deželne finance derutne, res je, da doslej država Štajerski ni prispevala ničesar ali pa le prav malo v pokritje njenih potrebščin; a to še niso argumenti, da bi zaradi njih ob regulaciji učit. plač spet kar šli na dnevni red! Zakaj pa se najde denarnih virov, če gre za dobrobit drugih stanov, za drage, a čestokrat čisto nepotrebne nabave itd.?! — Mi trdno upamo, da se to pot kaj stori radikalnega ter pričakujemo, da bodo v to pripomogli tudi naši slovenski deželni poslanci. Slovensko učiteljstvo je bilo doslej napram nemškemu jako prikrajšano. Nas Slovence se pač povsod zapostavlja! Poglejmo! — Učit. plače na Štajerskem se delijo v tri razrede: v I., II. in III. Po zadnjem statističnem izkazu, ki ga je izdal štaj. „Lehrerbund“ na podlagi uradnih podatkov, je bilo na Štajerskem 2597 ljudskošolskih učiteljskih oseb. Izmed teh je bilo v I. plač. razredu na Gor. Štaj. 467, na Sred. Štaj. 130, a na slov. Štaj. — 36; v II. plač. razredu na G. Š. 233, na Sr. Štaj. 578, na slov. Štaj. 543; v III. plač. razredu na G. Š. 0, na Sr. Štaj. 258, na slov. Štaj. 353. — Stajerske ljudske šole pa so imele razredov: na Zg, Štaj. 700, na Sr. Štaj. 960, na slov. Štaj. pa 931. — Iz suhih teh številk pač lahko vsak razumnik uvidi, kako pravičen in „nepristranski“ je slavni štajerski deželni zbor. — Zazdaj ne rečemo ničesar več. Govorili bomo dalje po izvršeni „regulaciji“.

Osebne vesti na Kranjskem. Bivši nadučitelj v Hotedršici Iv. Garvas je imenovan za nadučitelja na ljudski šoli Ciril-Metodove družbe v Korminu. — Okrajni šolski svet v Postojni je premestil dosedanjega provizoričnega učitelja in vodjo enorazrednice na Slapu Vladimira Požarja na ljudsko šolo v Nadanjem selu.

Anton Berginec, nadučitelj v Sežani iu podpredsednik „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev je bil povodom cesarjevega jubileja imenovan šolskim ravnateljem. Čudno je, da o tem doslej ni poročal noben slovenski list! — Čestitamo vrlemu tovarišu!

Umrl je v Podsredi na Štajerskem nadučitelj Andrej Šket. Pokojnik je bil simpatičen, blag mož, dober učitelj in narodnjak, ki je užival ne le med tovariši, temveč tudi med ljudstvom zasluženo priljubljenost. Pokojnik je bil svoj čas tudi zastopnik učiteljstva v okr. šolskem svetu in je z veliko vnemo zastopal napredek šolstva. Bil je tudi jako delaven v učiteljski organizaciji. Bodi mu lahka zemljica domača!

Dijak umrl na potovanju. Na počitniškem potovanju je prišel v Kamnik dijak Jožef Podgoršek iz Slivnice pri Celju. Med pisanjem razglednic ga je prijel želodčni krč in sicer tako silno, da je bil za pol ure mrtev.

Jubilej dopisnice. Letos je 40 letnica korespondečnega listka, sedanjih dopisnic. Leta 1869. je namreč sedanji dvorni svetnik Herman predlagal, naj se dovoli uporaba posameznih odprtih listkov v poštnem prometu za znižano poštnino. Njegova ideja je obveljala po vsem svetu.

Drugi sestanek slovenskih svobodomislecev se vrši dne 5. septembra t. l. v Ljubljani s sledečim vzporedom: 1. Ing. C. Jekovec; Morala Svobodne Misli. 2. Iur. c. Lotrič: Razmerje Svobodne Misli k političkim strankam; organizacija slovenske sekcije. 3. Phil. c. Lah: Svobodna šola. 4. Iur. c. Kisovec: Jugoslovanski krematorij. 5. Slučajnosti. — Ta vzpored je priobčil tudi „Slovenec“, ki torej dela reklamo za „Svobodno Misel“.

Misijon in napad na učiteljstvo v Dramljah pri Celju. Pred kratkim časom je poklical župnik Franc Ogrizek tri misijonarje iz Celja ter napravil misijon. Ker se Ogrizek z učitelji vedno prepira, je dal tudi misijonarjem taka navodila. Največ poguma za to je imel misijonar Krivec, ki je proti učiteljstvu tako rohnel, mu liberalstvo in „mastno plačo“ predbacival, da nadučitelj. obenem orglavec, teh napadov ni mogel več požirati ter je zapustil orgle in poslal ključe v farovš nazaj in se tej službi odpovedal. Od tistega časa se samo tihe maše berejo tudi ob nedeljah. Tov. nadučitelj je že enkrat pred nekaterimi meseci orglarijo zapustil, ker je župnik tudi sam enako na prižnici učitelje napadal, pa na prošnjo Ogrizka je vendar zopet to službo nadaljeval. Ogrizek in misijonarji so vernemu ljudstvu tudi natvezili, da se duhovnike ne sme nikdar v časnike dajati, ker oni so kakor Bog na zemlji, in tako pisanje je strašno velik smrten greh. O, sveta nebesa!

Pravica javnosti. Dekliški licej šolskih sester v ulici P. Besenghi v Trstu je z ministrskim odlokom od 3. avgusta 1909. štev. 26.929, dobil za I. in III. razred pravico javnosti.

Redna seja c. kr. okrajnega šolskega sveta v Radovljici dne 29. julija 1909. C. kr. okrajni glavar g. Fr. Župnek pozdravi v iskrenih besedah navzoče, proseč jih, da ga podpirajo v njegovem delu, da delujejo složno za blagor šole in učiteljstva. V imenu c. kr. okrajnega šolskega sveta odzdravlja državni in deželni poslanec g. Josip Pogačnik, a v imenu učiteljstva pa nadučitelj g. A. Grčar. — Gosp. predsednik poda nato vsestransko poročilo o rešitvah, ki so se rešile kurentnim potom. Iz tega poročila posnemamo sledeče: Začasna učiteljica na Jesenicah M. Zhorsky pl. Zhorska se je prostovoljno odpovedala službi, na njeno mesto je bila imenovana Cecilija Vilman, a kot suplentinja je bila na tisti šoli nastavljena Marija Habétova. Vodstvo dvorazrednice v Belipeči se je izročilo tamošnji učiteljici Gizeli Eisenhut, a mesto odišlega nadučitelja F. Eisenhuta se je imenovala provizorični učiteljici Helena markiza pl. Gozani. — Ker je dobila učiteljica Nežika Bregar-Drol v Kranjski gori službo v Šiški, se je mesto razpisalo. — Mesto v marcu umrlega nadučitelja privatne nemške šole, L. Pospišila, se je oddalo Antonu Klima. — Mesto obolele učiteljice Karoline Zarus v Srednji vasi se je nastavila kot suplentinja Marija Nigrin, a na mesto obolele učiteljice J. Bizjak istotam se je imenovala suplentinja Helena Kačič. Ker je dobila učiteljica pl. Kappus-Pleničar 6 mesečni dopust, suplira jo Marija Sirnik. — Obolelo učiteljico Marijo Prevc na Koroški Beli, nadomešča Ana Fajdiga. — Na dopustu nahajajočo se učiteljico Albino Kranjc-Legat (Rateče) suplira Angela Kunej. Obolelega učitelja na Bledu Avg Jenskota nadomešča izprašana učiteljska kandidatinja Zofija Suša. — V redni seji se je rešilo sledeče: Odobri se kompetentno tabelo za nadučiteljsko mesto v Beli peči in za učiteljsko mesto v Kranjski gori. — Prizna se III. petletnica učitelju Iv. Šegi in V. petletnica nadučitelju Fr. Rusu na Bledu. — Predlagajo se sledeči učitelji, oziroma nadučitelji za nagrado v poljedelskem pouku v šolskem letu 1908/9: J. Šemerl, Lesce, Jože Lampe, Ovsiše, Jos. Žirovnik, Gorje, Janko Zupančič, Rateče, Jan. Rihteršič, Srednja vas, Jos. Ažman, Breznica, Jos. Korošec, Mošnje, I. Žagar, Dobrava pri Kropi, Iv. Jeglič, Dovje, Janko Baraga, Koroška Bela, Franc Rus, Bled, Jos. Pleničar, Kropa, Janko Vrezec, Ribno. — Za pouk dekliških ročnih del, da se jim prizna nagrada, se priporočajo: Pavla Markošek, Ljubno, Marija Labernik, Leše in Marija Šemerl, Lesce. — Povoljno se reši nekaj prošenj za denarno podporo in stavijo se končno predlogi o nekaterih disciplinarnih zadevah. —a.

Častna diploma, ki jo je okrajno učiteljsko društvo v Radovljici poklonilo pri letošnji okrajni učiteljski konferenci na Bledu svojemu bivšemu šestnajstletnemu predsedniku g. Andreju Grčarju je pač vredna, da se jo opiše natančneje, zakaj prepričani smo, da jo bodo tudi drugje posnemali. Diploma je povečana fotografija v barvi, kakor bi bila risana s črno kredo in predstavlja ta-le prizor v šolski sobi IV. razreda v Radovljici: Za katedrom sedi slavljenec gospod Grčar v svečani obleki in steza desnico v pozdrav šestorici članov vodstva učiteljskega društva, ki so vsi enako oblečeni v salonsko obleko, ravno vstopili skozi odprta vrata v šolsko sobo in se bližajo slavljencu, da mu čestitajo in izrazijo svojo hvaležnost. Med vrati stoji izumitelj diplome v razgovoru z g. učiteljem iz Lesec in kaže z roko na šolsko tablo, kjer je s kredo napisano besedilo častne diplome, ki daje poseben pomen pričujočemu prizoru. Pod besedilom so lastnoročni podpisi šesterih navzočih članov društvenega vodstva. Na sprednji stranci katedra sta napisani letnici 1893—1909 in nad njima se blišči zvezda. Ta znak je obdan z lipovim vencem in kaže, kateri čas je bil slavljenec društveni predsednik. Po stenah in na omari za vrati so razvrščeni v okrasek primerni šolski predmeti. Diplomo diči lep secesijonističen okvir z vzbočenimi modernimi črtami in kompabarčki ter z lovorjevima vejicama ob straneh. Ta znamenita diploma z okvirjem vred je izvršena natančno po načrtu in pod nadzorstvom g. Frana Rojca, ki je napravil tudi besedilo na diplomi in okraske na okvirju. Fotografično delo je izvršil g. A. Vengar, gol okvir pa se je izdelal iz rožičevega lesa v naravni barvi v delavnici g. Ivana Pogačnika. Vsem trem se je delo dobro posrečilo. Dobe se tudi razglednice te diplome in sicer po 20 h komad pri fotografu A. Vengarju v Radovljici. —c.

Okrajna učiteljska konferenca za radovljiški okraj se je vršila letos dne 10. julija na idiličnem Bledu. Točno ob 9. uri otvori predsednik g. J. Janežič konferenco, ki se spominja v svojem otvoritvenem nagovoru pomenljive 40 letnice, odkar imamo novi šol. zakon, ki je pravi biser med avstrijskimi zakoni. Glavne misli tega govora so: „Slavna skupščina! Velepomembne dogodke, ki preobrazujejo življenje držav in narodov, zapisuje zgodovina prihodnjim rodovom; potomci pa vpoštevaje njih važnost, slave jih v določenih dobah s primernimi prireditvami. Tudi nam letos nudi prilika, da se spominjamo štiridesetletnega povratka znamenitega 14. majnika, ki je za našo ljudsko šolo izrednega pomena. Imenovanega dne l. 1869. je podelil naš presvetli vladar svojim narodom državnošolski zakon, ki je baš učiteljstvu najdražji biser v diademu Avstrije. Osnova tega zakona je tako popolno in dojmljivo delo, s kakršnim se ne more ponašati nobena druga država. Imena vrlih mož, ki so si stekli za izboljšanje tedanjih šolskih razmer nevenljivih zaslug, kakor vitez pl. Hasner, dr. Beer, dr. Unger in drugih bodo blestela v zgodovini avstrijskega šolstva vsekdar. Gospoda moja! Navdušenost, ki je polnila srca učiteljska ob sankciji tega zakona, umeva le tisti, ki je temeljito proučil tedanje šolske razmere. Le-teh Vam pač ne bom slikal, ker se je o njih, zlasti v zadnjem času, razpravljalo skoro v vseh strokovnih listih. Usojam se Vas opozoriti le na najvažnejše točke državnošolskega zakona, ki so 1. osemletna šolska obveznost, 2. uredba učiteljišč in 3. oskrba učiteljev, njihovih vdov in sirot. Te točke dragi tovariši, drage tovarišice, nam povedo skoro vse, česa

je želel, česa je pogrešal učitelj-trpin pred letom 1869. Slavna gospoda! Državnošolski zakon, s katerim je osrečil naš predobri cesar avstrijsko učiteljstvo, kaže kaj lepe uspehe, prav zato pa mu je — smelo trdim — ljudstvo po pretežni večini naklonjeno. Slovensko učiteljstvo je ponosno nanj, ponosno pa ne le samo zategadelj, ker se mu je na podstavi tega zakona izboljšalo njega gmotno stanje, marveč tudi zato, ker se mu je omogočila večja naobrazba in mu ž njo vred pripomoglo do večjega ugleda. Za ta velikodušni dar je dolžno učiteljstvo zahvalo Svojemu milemu vladarju, ki ga Bog ohrani v srečo avstrijskim narodom do skrajnih mej življenske dobe. Vas pa, velecenjena gospoda, pozivljem, da zakličete v znak hvaležnosti presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. trikratno slavo. — Nagovor je obudil nepopisno navdušenje. Svojim namestnikom je imenoval starosto radovljiškega učiteljstva g. A. Grčarja. — Prva točka je bila: praktični nastop v risanju, kjer je nastopil g. Ivan Erbežnik, učitelj na Bledu. Nastop je bil povse zadovoljiv, vendar si dovoljujemo v obče pri nastopih omenjati le sledeče: Nastopi pri vsakoletnih uradnih konferencah naj se opuste. S tem pa ne trdimo, da smo nasprotniki vsakega nastopa. Nikakor ne! Naša misel je sledeča: Naj se vrše nastopi. A omeje naj se na manjše okoliše, recimo na posamezne sodnijske okraje in ti naj bodo med šolskim letom. Ob takih prilikah bi se lahko tudi predavalo o kakih zanimivih pojavih na pedagoškem polju, oziroma, da se seznanja učiteljstvo s to ali ono razpravo, ki se je porodila v tem ali onem pedagoškem vprašanju. Pripomnimo pa takoj, da bi se naj take ekskurzije ne vršile na stroške učiteljskih žepov, temveč potnino povrne okraj. Ako je za razne druge eksperimente denarja nakupe, menimo, da bi se dobilo tudi tu potrebni „pink“. — Zapisnikarjema sta bila voljena na predlog g. Fr. Jakliča g. Iv. Šega in gdč. M. Medičeva. — Sledilo je poročilo nadzornikovo. Njegovo poročilo se pač ni omejilo na ono šablonsko, duha morečo in dolgočano naštevanje napak in vrlin nadzornikovih šol, kakršna poročila strašijo po mnogih konferencah, tudi kranjskih, ki javno pričajo, da dotični nadzorniki ne umevajo svojega posla, temveč jasno govore, da so dotični nadzorniki žive mašine, ki tako poslujejo, kakor jim kažejo mrtvi paragrafi, brez življenja, brez umevanja dejanskih razmer. Ne tako, g. predavatelj J. Janežič! Letos se je lotil enorazrednic. Nanizal nam je v svojem strokovnem, a vendar tako zanimivem poročilu nebroj zlatih naukov in iz vsega poročila je tako jasno odmevalo dejstvo, da ni g. predavatelj prespal dobo svojega učiteljevanja, ne meneč se za nove in celo najnovejše prikazni in zahteve na šolskem polju. Njegovo poročilo nam je bil sijajen dokaz, da motri predavatelj kljub svojemu ogromnemu delu, paznega očesa vsak pojav najnovejših zahtev raznih šolnikov modernega naziranja. — Višek njegovih zahtev je pač mnenje, ba bi se moralo enorazrednice izročati edino-le izkušenim šolnikom; zato bi morali imeti posebne nagrade. — Nadaljna točka je bila odobrenje podrobnega učnega načrta o spisju za I. in II. šolsko leto. ki ga je podal g. I. Šega v imenu dotičnega odseka. Predlagani načrt je bil z malimi izpremembami soglasno sprejet. — Predsednik knjižničnega odbora, g. A. Grčar je podal prav zanimivo poročilo, iz katerega posnemljemo sledeče: dohodkov je bilo 715 K 54 h, a stroškov 621 K 84 h, preostanka tedaj 93 K 70 h. Knjižnici je priraslo v teku enega leta sledeče število knjig:

a) pedagoške vsebine	12	del	v	12	zvezkih
b) jez. in leposl.	„ 16	„	„	17	„
c) zgodovinske	„ 8	„	„	9	„
e) prirodoz. in kmetiške	„ 7	„	„	7	„
Skupaj	43	del	v	45	zvezkih

Knjižnica šteje po današnjem stanju sledeče število:

a) pedagoške vsebine	466	del	v	377	zvezkih
b) jez. in leposl.	„ 340	„	„	489	„
c) zgodovinske	„ 141	„	„	180	„
d) zemljepisne	„ 58	„	„	89	„
e) prirodoznan.	„ 136	„	„	179	„
f) matematične	„ 30	„	„	37	„
g) razne	„ 50	„	„	62	„

Skupaj šteje knjižnica 921 del v 1413 zvezkih

Knjižnica je dalje naročena na 16 časopisov oziroma revij in je ud sledečih društev: 1.) Slov. Šol. Matice, 2.) Slov. Matice. 3.) Hrvaške Matice, 4.) Hrvat. ped. zbora, 5.) Glasbene Matice in 6.) Muzejskega društva. — Poročilo dalje omenja, da si je knjižnica nabavila krasen skioptikon s posebnimi slikami. Ta skioptikon je sedaj na razpolago vsem šolam v okraju. — Volitve: v stalni odbor so bili z vzklikom voljeni: gg. A. Grčar, Jos. Ažman, gospa Huth M. in Iv. Šega. V knjižnični odbor tudi z vzklikom: gg. A. Grčar, Jos. Ažman, Iv. Šemerl, Iv. Šega in gospa M. Huth, — Samostojni predlog je bil le en in sicer je predlagal g. Iv. Šega, da izdaj c. kr. okraj. šol. svet zemljevid radovljiškega okraja kot učilo. Zemljevid je pripravljen izgotoviti g. Iv. Erbežnik, za kar ga naj c. kr. okraj. šol. svet posebej nagradi... Zadnja točka je bilo poročilo o preosnovi ženskih ročnih del. V ta namen se je izvolil odsek štirih učiteljic, ki naj pretrese vse referate, a končno izdela skupni podrobni načrt, ki ga predloži v odobrenje. V tem odseku so: gospa M. Huth, gospodične K. Drol, Fr. Zemljan in Fr. Pogačnik. — Konferenco je počastil tudi c. kr. okrajni glavar g. Fr. Župnek. — Sklepno omenjamo še to, da je po končanem uradnem vzporedu konference izročil predsednik okraj. učit. društva g. Ivan Šega častno diplomo g. A. Grčarju s krepkim nagovorom. Slavljenec se je ginjen zahvalil na izkazu časti. Zbrano učiteljstvo mu je nato priredilo navdušeno ovacijo, želeč mu ša mnogo let. — Po konferenci se je vršii skupni obed v gostilni „Triglav“, kjer nam je g. I. Petrnel izborno postregel. — e —.

Posestnikom skioptikona. Fotograf A. Vengar v Radovljici izgotavlja diapositive po poslanih fotografijah. Ima pa tudi že v zalogi vse lepše kraje naše divne Gorenjske. Cena enemu kosu je 80 h do 1 krone, pri večjih množinah je cena po dogovoru. Ravnajoč se po geslu: „Svoji k svojim“ prav toplo priporočam to podjetje slovenskemu učiteljstvu.

Iz seje c. kr. ožjega okr. šol. sveta za goriško okolico z dne 19. avgusta 1909: Gdč. Šusteršičevi se dovoli polletni dodust zaradi bolezni. Začasno so se namestili: Jos. Poberaj za Cerovo, Leop Reja za Vrata-Gor. Lokovec, Al. Gorjup za Gabrije pri Ajdovščini, Jos. Drovenik za okraj. učitelja v Gorico, Al. Poljšak za Banjšice, K. Filipič za Kal, učit. kandidat Ribičič za Murovce, gdč. Gulin za Rihemberg učit. kand. Doljak za Ravne, gdč. Lapanja za suplentinjo v Rihemberg, gdč. M. Kuntih v Prvačino, Arigler za supl. v Rihemberg, gdč. Podgornik v Opatjeselo. Nameščenje za tri šole se pred sejo c. kr. dež. šol. sveta ni moglo izvršiti, prepustilo se je predsedništvu, naj ga izvede po danem navodilu.

Razpisana služba vadniškega učitelja. Razpisana je služba učitelja na pripravnici za srednje šole v Kobaridu, ki se otvori početkom šolskega leta 1909/10.

Za varstvo ptičev. Tržaško namestništvo je izdalo na vse občine v deželi ukaz, ki stremi za tem, da izda od strani občin čimmanj dovoljenj za ptičji lov. Namestništvo utemeljuje to naredbo s tem, da so ptičarji po nekaterih krajih popolnoma uničili vse ptice, zaradi česar se je pojavila v dotičnih krajih velika množina mrčesov, ki jih navadno pobirajo ptice.

Češka socialna demokracija in češka „Šolske Matica“. Na Kladnu na Češkem se je vršila 8 t. m. slavnost v korist češki Šolski Matici. Socialnodemokraški list „Svoboda“ poroča o slavnosti, poudarja, da je imela lep uspeh in nadaljuje: „Socialnodemokraško organizirano delavstvo je sklenilo, ne da bi najmanje ravnalo proti svojemu socialistiškemu prepričanju, da se udeleži te slavnosti, na kateri je hotelo dati in je dalo izraza svojemu globokemu interesu za zatirane kulturne potrebe našega naroda.“

Zahvala. Mnogospoštovani gospod Alojzij Krajc, podpredsednik krajnega šolskega sveta, posestnik, lesni trgovec, gostilničar itd. je blagovolil podariti 50 K za tukajšnjo šolarsko knjižnico. Blagemu dobrotniku izreka podpisano vodstvo v imenu šolske občine za ta velikodušen dar najpresrčnejšo zahvalo. Bog plati! — Vodstvo trirazredne ljudske šole v Grahovem pri Cirknici, 20. avgusta 1909. — Josip Kobal, voditelj.

Iz slovanskih pokrajin.

○ **Stavba novega Aljaževega doma v Vratih** vrlo napreduje ter bode meseca septembra že pod streho. Novi Aljažev dom bo najznamenitejša planinska naprava v slovenskih Alpah. Pritličje bo zidano, prvo nadstropje pa iz mecesnovega lesa. Turistom in letoviščarjem bo na razpolago kopalna soba in 12 sob z 1 do 3 posteljami, vrhutega v podstrešju 3 skupna ležišča z 22 posteljami. Prostor, kjer se gradi novi planinski hotel, je vzvišen ter nudi opazovalcu krasen razgled po celi dolini. Kakor kažejo dosedanje smeri plazov in oblika terena, je ta kraj popolnoma varen pred plazovi. Stroški stavbe bodo prekoračili proračun za več tisoč kron, ker je ostali les podrtega Aljaževega doma popolnoma neraben za novo stavbo in tudi rešeni inventar je le neznatne vrednosti. Ker pokrijejo dosedaj došli prispevki komaj tretjino stavbnih stroškov, dovoljujemo si še nadalje apelirati na požrtvovalnost slovenskega občinstva in na prijatelje slovenske turistike.

○ **Shoda narodno-radikalnega dijaštva** v Ljubljani meseca septembra se udeleži tudi večje odposlanstvo češkega dijaštva.

○ **Umetniško znanstveno ekspedicijo** priredi poljsko akad. umetniško društvo v Krakovu v septembru v Ljubljano.

○ **K jubileju Smetanove „Prodane neveste“.** Dne 8. avgusta t. l. se je na sceni češkega „Narodnega gledališča“ vršila petstota predstava Smetanove „Prodane neveste“, te čarokrasne opere češkega glasbenega genija. Ker je „Prodana nevesta“ tudi slovenskemu učiteljstvu velepriljubljena stara znanka, naj navedemo ob tej priliki nekatere zgodovinske reminiscence. Opero je napisal Smetana v Pragi v letih 1863. do 1866. Takrat je imela samo dve dejanji. V svoji sedanji obliki se je pela prvič 25. septembra l. 1870.; prvikrat se je dajala na tujem l. 1871., in sicer v Petrogradu. Svojo stoto praško predstavo je slavila l. 1882., dvestoto l. 1892., tristoto l. 1895., štiristoto l. 1903. in petstoto letos. Zadnjikrat jo je Smetana sam dirigiral l. 1874.; kmalu na to je skladatelj oglušil. Danes se „Prodana nevesta“ poje skoro po vsem svetu; največja gledališča jo imajo na svojem stalnem repertoarju. Od solistov, ki so sodelovali pri premieri opere, žive še štirje. Prvo predstaviteljico Mařenke, gdč. Eleonoro pl. Ehrenbergovo, je o priliki jubileja imenoval dež. odbor častnim članom „Narodnega gledališča“.

○ **Drugo podružnico „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ameriki** so ustanovili v Dunju v Pensilvaniji. Podružnici je takoj ob ustanovitvi pristopilo lepo število zavednih rojakov.

○ **Slovensko pevsko društvo** so ustanovili v Newburghu v Ameriki. Dali so mu ime „Slovan“. Društvo šteje sedaj 28 članov.

○ **Slovensko narodno čitalnico** so ustanovili v Novem Jorku. Svoje prostore ima na 1113 Norwood-Rd. vogal Glass Aye.

○ **Zagrebško gledališče in zagrebški časnikarji.** Vočigled novim naredbam gledališke uprave, ki imajo očividno tendenco, preprečiti svobodno recenzijo predstav in časnikarska poročila o gledališču sploh, so imeli uredniki vseh 11 neodvisnih zagrebških dnevnikov (3 vladni niso bili zastopani!) posvetovanje, na katerem so sklenili, da ne bodo več prinašali nobenih uradnih obvestil in reklam gledališke uprave, ampak le poročila na podlagi lastnih informacij, za katerih istinitost morejo prevzeti odgovornost.

○ **V ruski armadi** pridejo na jedilni list vsak teden dvakrat ribe. Prvi poizkusi z ribami, ki so jih napravili pri 2. gardnem polku, so se tako izborno obnesli, da uvedejo ribe kot hrano v celi armadi, kar vojaki vobče pozdravljajo kot dobro izpremembo.

○ **Združitev slovanskih učenjakov.** Na lanskem vseslovanskem shodu v Pragi se je rodila misel organizacije slovanskih učenjakov, ki bi olajševala vzajemno delo vsega slovanskega učenega sveta. Organizacija se bo pečala tudi z reševanjem raznih znanstvenih vprašanj. Slavist prof. Volkov se je odpeljal v slovanske dežele z namenom, da stopi v tesnejšo zvezo s slovanskimi učenjaki. Pravila organizacije slovanskih učenjakov sestavlja podpredsednik petrograjske pedagoške akademije, D. M. Levšin.

Naročajte in širite naš list!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1135. **Kranjsko.** 130 1—1

Na štirirazredni deški ljudski šoli v Kamniku je stalno oddati učno mesto z zakonitimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potom semkaj predlagati

do 25. septembra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku,
dne 19. avgusta 1909

Št. 1160. 133 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Čemšeniku se razpisuje izpraznjeno učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati

do 1. oktobra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku,
dne 22. avgusta 1909.

Št. 1714. 132 1—1

V črnomaljskem šolskem okraju se razpisuje služba usposobljene potovalne učiteljice za ženska ročna dela s sedežem v Črnomlju za enorazredne ljudske šole v Dobljičih, Gribljah, Petrovi vasi in Tribučah proti letni nagradi 800 K z obveznostjo, da bo dotična učiteljica na vsaki imenovanih šol poučevala ženska ročna dela po dve uri na teden.

Prošnje naj se semkaj vlagajo do 10. septembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju,
dne 24. avgusta 1909.

Št. 105. 131 1—1

Deška meščanska šola v Krškem.

Sprejem učencev v meščansko šolo in v enoletni učni tečaj se vrši dne 13., 14.. in 15. septembra.

Ravnateljstvo.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Društvo „Seblsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ ima dne 11. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne v risalnici meščanske šole v Ferdinandeju v Gradcu (Färbergasse) svoj 7. redni občni zbor.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju izza zadnjega občnega zbora.
2. Blagajniško poročilo.
3. Sklepanje o prispevkih za slučaj smrti (§ 3. pravil) in o upravnih doneskih.
4. Sklepanje o izpremenjenih pravilih, kakor jih predlaga odbor.
5. Razgovor o morebitnih pritožbah.
6. Volitve odbora in preglednikov.
7. Predlogi, ki se morajo do 7. septembra naznaniti odboru.

Gaishorn, 18. avgusta 1909.

Odbor.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Jernej Bahovec
trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika
priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo
šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 11 26—17

VERONIKA KENDA
v Ljubljani
na Dunajski cesti štev. 20
priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo
veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.
Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34—33
Postrežba točna in solidna.
Glavna zaloga
A. Slatnarjevih zvezkov.

Pišite po vzorce!
V. J. Havlíček a bratr
v Poděbradech na Češkem
:: izvozni dom modnega in ročnega tkanega blaga. ::
Razprodaja ostanke v raznih velikostih in po znatno znižanih cenah.
Vzorci franko.
Volnenega blaga, sukna, pralne svile, delenov.
Samo pri nas vse pristno.

Zavitek s 40 metri pralnih ostankov, okusno sortiranih za 18 K franko dostavljeno.
Od teh ne pošiljamo vzorcev.
921—18

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANCKOV: kavni pridatek iz zagrebške tovarne.

sl. Zaga II, Y 1161, 5:9 I. V.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca julija: **K 135.106·45.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od ½2.—½3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernove ulice 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: **Akropolis in piramide.** Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3·—, eleg. vez. K 4·50. 92 30—9

Cankar Ivan: **Za križem.** Obsega 13 novel in črtic z epilogom. — Broširano K 3·—, eleg. vez. K 4·50.

Levstik Vladimir: **Obsojenci.** Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2·50, eleg. vez. K 3·50.

Milčinski Fran: **Igračke.** Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K.

Murnik Rado: **Jari junaki.** Humoreske. Br. K 2·50, el. vez. K 3·50.

Ivan Bonač

v Ljubljani 121—5

Šelenburgove ulice 6

(nasproti glavne pošte)

priporoča slavnim šolskim vodstvom svojo

trgovino papirja in šolskih potrebščin.

Velika zaloga vsakovrstnih **šolskih zvezkov, papirja, črnila** itd. itd. — Edina zaloga **najboljših svinčnikov** v korist družbe sv. Cirila in Metoda.

(Prosim blagovolite zahtevati cenovnik, ki ga dopošljem brezplačno.)

Risarska stojala

iz močne Iª lepenke

z upognjenim hrbtom (nezarezanim) po najnovejšem predpisu.

Velikosti I. = 240 × 195 mm à 10 vin.
II. = 280 × 200 mm à 12 vin.
III. = 350 × 250 mm à 22 vin.

Trpežne zaponke za pritrjenje predlog 100 komadov K 2·—.

- Velika knjigoveznica -

v kateri se izdelujejo preprosta kakor tudi najfinejša dela. — Za **šolske** in **ljudske knjižnice** stavim **posebno znižane cene** in so take knjižice **najtrpežneje** v močno platno vezane. — Cc. šolska vodstva naj blagovolijo radi cen vprašati.

Najnižje cene. — Strogo solidna postrežba.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42—36 **Kolodvorske ulice št. 8.**

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52—8

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov **cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska** itd. Zavoj 45 m za **18 K,** najlepša kvaliteta 40 m za **20 K** franko, tudi polovico zavoja za **9,** ozir. **10 K.** Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. **Vzorci blaga zastonj in franko.**

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. amerikanska

tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 31

Najboljše orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 133

(Češko).

Zaloge: **Dunaj, Praga, Budimpešta.**

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštnine prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. **Delna odplačila od 8 K dalje.**

Cenovniki gratis in franko.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Našim rodbinam priporočamo 26

- Kolinsko cikorijo -

RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP je klop prihodnosti!

Temeljito snaženje šolskih tal in prahu, učenčevemu zdravju najprikladneje sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 8 21 18

mizarski mojster **v Spod. Šiški.**

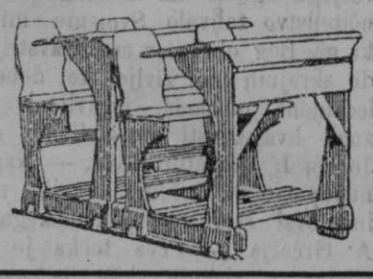

Slamoreznice in reporeznice

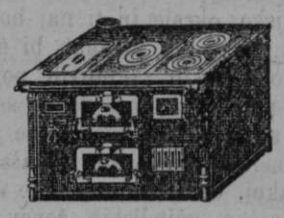

dalje **sadne mline** s kamnitimi valjarji, **grozdne mline** z obiralno pripravo, najboljše **vinske stiskalnice, žganjarske kotle, umetna gnojila, prenosna ognjišča, peči** vsakovrstnih sestavov, tudi za šolo predpisane, **perilne stroje** po 24 K komad, kakor tudi raznovrstno železnino priporoča

trgovina z železnino 46 12—8

PETER MAJDIČ, CELJE.

Cenike strojev, štedilnikov in peči pošiljam na zahtevo zastonj in franko.

V najtnem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svèt kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 × 60 cm.

Torej ponazorujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbor učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svèt z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega svéta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. **Cena 1 K.**

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča **kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni** in **barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo** itd. — **Največja zaloga vseh tiskovin** za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — **Strune** za gosli. — **Štambilje,** vignete. — **Zavitke za urade** v vseh velikostih. — **Ceniki** brezplačno na razpolago. — **Dobro blago in točna postrežba.** 6 42—35

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče štev. 4 — v Ljubljani — Gradišče štev. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118. **Litografija.** **Poštna hranilnica št. 76.307.**

(5) 52—31

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.